

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Márie Usačevovej v právnej veci žalobcu: **G. M. & F., A., Č.. A. X., M.**, IČO: X., zastúpeného *Advokátskou kanceláriou PRESPERINOVA, s.r.o., Nám. SNP č.15, Banská Bystrica*, proti žalovanej: **Sociálna poisťovňa, ústredie**, Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, **o preskúmanie rozhodnutia žalovanej číslo 6686/2010-BA zo 4. mája 2010**, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 9. novembra 2010, č. k. 20S/73/2010-38, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 9. novembra 2010, č. k. 20S/73/2010-38, **p o t v r d z u j e .**

Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd zamietol žalobu a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že žalobca sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej, ktorým odmietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie pobočky Sociálnej poisťovne Martin č. 400/363/2009 z 29. decembra 2009, ktorým bola žalobcovi podľa § 234 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) uložená povinnosť vrátiť Sociálnej poisťovni sumu vyplatenej dávky garančného poistenia vo výške 32 357,90 Eur z dôvodu, že doručením návrhu na vyhlásenie konkurzu na súd dňom 15. júla 2009 sa žalobca podľa

§ 12 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. týmto dňom stal platobne neschopným a na tom základe Sociálna poisťovňa v súlade s § 103 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. vyplatila predmetné dávky garančného poistenia; keďže Okresný súd v Žiline dňa 3. septembra 2009 rozhodol o zastavení konkurzného konania z iného dôvodu ako z dôvodu nedostatku majetku úpadcu (žalobcu), vznikla mu podľa § 234 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. povinnosť vrátiť vyplatené dávky garančného poistenia a keďže tieto dávky boli vyplatené počas reštrukturalizačného konania, táto pohľadávka je prednostnou pohľadávkou, uvedenou v § 120 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 7/2005 Z. z.).

Žalobca sa domáhal zrušenia rozhodnutia žalovanej ako aj správneho orgánu prvého stupňa, keď namietal, že pohľadávka žalovanej voči žalobcovi vznikla ako následok výplaty dávok z garančného fondu v prospech zamestnancov žalobcu podľa § 102 zákona č. 461/2003 Z. z. ako náhrady mzdy za jún a júl 2009, teda v období pred začatím reštrukturalizačného konania žalobcu, ktoré začalo dňa 31. júla 2009. Podľa názoru žalobcu preto nejde o prednostnú pohľadávku, uvedenú v § 120 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z., ale o neprednostnú pohľadávku, uvedenú v § 120 ods. 3 tohto zákona, lebo ide o pohľadávku, ktorá síce vznikla po začatí reštrukturalizačného konania, avšak z dôvodu plnenia záväzku za dlžníka (žalobcu), ktorý mu vznikol pred začatím reštrukturalizačného konania. Z toho dôvodu žalobca namietal, že žalovaná mohla požadovať uspokojenie tejto pohľadávky len v prípade, ak by ju uplatnila riadne a včas formou prihlášky v rámci reštrukturalizačného konania v lehote 30 dní od povolenia reštrukturalizačného konania.

Krajský súd mal za preukázané, že v období mesiacov jún a júl 2009 žalobca ako zamestnávateľ neuhrádzal mzdové nároky svojich zamestnancov a dňa 15. júla 2009 podal na Okresnom súde Žilina návrh na vyhlásenie konkurzu ako aj návrh na povolenie svojej reštrukturalizácie, pričom tento súd začal reštrukturalizačné konanie uznesením z 27. júla 2009, sp. zn. 4R/1/2009, zverejneným v Obchodnom vestníku dňa 31. júla 2009, reštrukturalizáciu povolil uznesením sp. zn. 4E/1/2009, zverejneným 28. augusta 2009 a následne dňa 3. septembra 2009 rozhodol o odmietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu a zastavení konkurzného konania z iného dôvodu, ako pre nedostatok majetku. Taktiež mal za preukázané, že Sociálna poisťovňa, pobočka Martin vyplatila dávky garančného poistenia zamestnancom žalobcu dňa 27. októbra 2009.

Pri posudzovaní charakteru pohľadávky krajský súd dospel k záveru, že naplnením kumulatívnych zákonných podmienok záväzok na úhradu dávok garančného poistenia, ktorý má pôvod v systéme sociálneho poistenia, nevznikol žalobcovi, ale žalovanej. Ide o záväzok verejno-právny nie záväzok súkromno-právny; ide teda o plnenie, ktoré Sociálna poisťovňa uhrádza vo svojom mene a plní tým svoju zákonnú povinnosť ustanovenú predpismi verejného práva. Nejde teda o plnenie za niekoho iného, ako to má na mysli ustanovenie § 120 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z., pričom príklady plnenia za iného sú inštitúty záväzkového práva, upravené v prvej hlave 8.časti Občianskeho zákonníka. Krajský súd sa nestotožnil ani s tvrdením žalobcu čo do momentu vzniku spornej pohľadávky, keďže podľa § 148 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. vznik pohľadávky Sociálnej poisťovne voči zamestnávateľovi je daný momentom vyplatenia garančnej dávky, ku ktorému došlo 27. októbra 2009, teda už po začatí reštrukturalizačného konania a preto ide zjavne o tzv. prednostnú pohľadávku podľa § 120 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z., ktorú žalovaná nebola povinná prihlasovať prihláškou v rámci reštrukturalizačného konania. Z uvedených dôvodov krajský súd rozhodnutie žalovanej považoval za zákonné. O náhrade trov konania rozhodol s ohľadom na úspech účastníkov v konaní a žalovanej náhradu trov nepriznal z dôvodu, že si trovy konania neuplatnila.

Rozsudok krajského súdu napadol žalobca včas podaným odvolaním a namietol, že vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázal na to, že pohľadávka Sociálnej poisťovne vznikla ako následok výplaty dávok garančného poistenia v prospech zamestnancov žalobcu v zmysle § 102 zákona č. 461/2003 Z. z. ako náhrady mzdy, čím *žalovaná plnila za žalobcu záväzok, ktorý žalobcovi vznikol v období mesiacov jún a júl 2009 nevyplatením miezd zamestnancom, teda ešte pred začatím reštrukturalizačného konania.* Túto pohľadávku je podľa žalobcu potrebné považovať za pohľadávku nezabezpečeného veriteľa a nemožno súhlasiť s názorom krajského súdu, že ide o pohľadávku prednostnú. Žalobca preto žiadal, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne aby návrhu žalobcu v plnom rozsahu vyhovel.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v medziach odvolania a v rozsahu žaloby bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej o uložení povinnosti žalobcovi vrátiť Sociálnej poisťovni sumu vyplatenej dávky garančného poistenia.

Sociálne poistenie podľa § 2 písm. d/ zákona č. 461/2003 Z. z. je garančné poistenie ako poistenie pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojovanie nárokov zamestnanca a na úhradu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie nezaplatených zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie.,

Nárok na dávku garančného poistenia z garančného poistenia zamestnávateľa má jeho zamestnanec v pracovnoprávnom vzťahu po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom (§ 18 ods. 1 a 3 zákona č. 461/2003 Z. z.)

Podľa § 102 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. zamestnanec uvedený v § 4 ods. 1 písm. a/ a d/ a v § 4 ods. 2 má nárok na dávku garančného poistenia, ak jeho zamestnávateľ sa stal platobne neschopný a nemôže uspokojiť nároky tohto zamestnanca, ktorými sú

- a) nárok na mzdu a náhradu za čas pracovnej pohotovosti,
- b) nárok na príjem plynúci členovi družstva z pracovného vzťahu k družstvu,
- c) nárok na odmenu dohodnutú v dohode o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru,
- d) nárok na náhradu mzdy za sviatky a pri prekážkach v práci,
- e) nárok na náhradu mzdy za dovolenku, na ktorú vznikol nárok počas kalendárneho roka, v ktorom vznikla platobná neschopnosť zamestnávateľa, ako aj za predchádzajúci kalendárny rok,
- f) nárok na odstupné, ktoré patrí zamestnancovi pri skončení pracovného pomeru,
- g) nárok na náhradu mzdy pri okamžitom skončení pracovného pomeru,
- h) nárok na náhradu mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru,
- i) nároky cestovných, sťahovacích a iných výdavkov, ktoré vznikli pri plnení pracovných povinností,
- j) nárok na náhradu vecnej škody v súvislosti s pracovným úrazom alebo chorobou z povolania,
- k) nárok na náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca podľa osobitného predpisu,
- l) súdne trovy v súvislosti s uplatnením nárokov z pracovného pomeru zamestnanca na súde z dôvodu zrušenia zamestnávateľa vrátane trov právneho zastúpenia.

Podľa § 103 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. dávka garančného poistenia podľa § 102 písm. a/ až h/ sa poskytne v sume príslušného nároku zníženého o poistné na zdravotné poistenie, poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie, poistné na invalidné poistenie, poistné na poistenie v nezamestnanosti, ktoré je povinný platiť zamestnanec, a preddavok na daň alebo daň z príjmov zo závislej činnosti a funkčných požitkov, vypočítaných podľa podmienok platných v kalendárnom mesiaci, za ktorý zamestnancovi vznikol uvedený nárok.

Dávka garančného poistenia sa poskytne najviac v rozsahu troch mesiacov z posledných 18 mesiacov trvania pracovnoprávneho vzťahu predchádzajúcich začiatku platobnej neschopnosti zamestnávateľa alebo dňu skončenia pracovnoprávneho vzťahu z dôvodu platobnej neschopnosti zamestnávateľa (§ 103 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z.).

Dávka garančného poistenia je najviac v sume trojnásobku jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu určeného ku dňu vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa. (§ 103 ods. 3 veta prvá zákona č. 461/2003 Z. z.).

Pohľadávky na poistnom, dávkach, náhradách škody podľa § 238 ods. 6 neuhradených Sociálnej poisťovni tretími osobami, pokutách podľa § 239 a penále podľa § 240 (ďalej len "pohľadávka") vymáha Sociálna poisťovňa podľa tohto zákona a podľa osobitných predpisov (§ 148 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.).

Právoplatné a vykonateľné rozhodnutie možno vykonať najneskôr do desiatich rokov odo dňa nadobudnutia jeho právoplatnosti (§ 148 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z.).

Podľa §148 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. po vyplatení dávky garančného poistenia sa zamestnávateľ stáva dlžníkom Sociálnej poisťovne a Sociálna poisťovňa sa stáva veriteľom dlžníka. Odseky 1 a 2 platia rovnako.

Podľa § 234 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. ak súd rozhodol o odmietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu alebo zastavil konkurzné konanie z iného dôvodu ako pre nedostatok majetku, zamestnávateľ je povinný vrátiť Sociálnej poisťovni sumu vyplatenej dávky garančného poistenia zvýšenú o úrok vo výške diskontnej úrokovej sadzby platnej v deň jej

vrátenia, a to do troch dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu o odmietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu.

Do vecnej pôsobnosti pobočky Sociálnej poisťovne podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bodu 7 zákona č. 461/2003 Z. z. patrí rozhodovať v prvom stupni o povinnosti zamestnávateľa nahradiť neprávom vyplatené sumy na dávke garančného poistenia.

Podľa § 179 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z. z. do vecnej pôsobnosti ústredia patrí rozhodovať v druhom stupni vo veciach, o ktorých rozhodovať v prvom stupni patrí do pôsobnosti pobočky.

Z obsahu spisov vyplýva, že dňom 15. júla 2009, teda dňom doručenia návrhu na vyhlásenie konkurzu príslušnému súdu sa žalobca (ďalej i zamestnávateľ) stal podľa § 12 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z. platobne neschopným a nemohol uspokojiť nároky svojich zamestnancov na mzdu za mesiace jún a júl 2009. Zamestnancom žalobcu preto podľa § 102 ods. 1 tohto zákona vznikol voči Sociálnej poisťovni nárok na dávku garančného poistenia. Z dôvodu povolenia reštrukturalizácie Okresný súd Žilina dňa 3. septembra 2009 uznesením č. k. 4K 13/2009-9 rozhodol o zastavení konkurzného konania z iného dôvodu, ako pre nedostatok majetku. Sociálna poisťovňa, pobočka Martin vyplatila dávky garančného poistenia zamestnancom žalobcu dňa 27. októbra 2009.

Z ustanovenia § 102 vyplýva, že Sociálna poisťovňa neuhrádza za platobne neschopného zamestnávateľa mzdu (náhradu mzdy) ako sa mylne domnieva žalobca, ale vypláca dávku garančného poistenia, ktorej výška vzhľadom na ustanovenie § 103 nemusí zodpovedať nároku zamestnanca na mzdu, ktorú by mu mal zamestnávateľ v skutočnosti vyplatiť. Nevyplatenie mzdy v prípade platobnej neschopnosti zamestnávateľa je len predpokladom pre vznik nároku na dávku garančného poistenia.

Je teda rozdiel medzi záväzkom zamestnávateľa vyplatiť zamestnancovi mzdu a povinnosťou Sociálnej poisťovne vyplatiť dávku garančného poistenia. Nárok na mzdu a nárok na dávku garančného poistenia nie sú totožné nároky, nemožno ich zamieňať.

V zmysle § 148 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. sa zamestnávateľ stáva dlžníkom Sociálnej poisťovne. Z ustanovenia § 234 ods. 6 v spojení s § 178, resp. § 179 zákona č. 461/2003 Z. z. vyplýva oprávnenie žalovanej rozhodnúť o povinnosti žalobcu vrátiť dávky garančného poistenia. Jej postup teda vyplýva priamo zo zákona a pohľadávka, o ktorej je príslušná rozhodovať len žalovaná (resp. v prvom stupni pobočka), vzniká len po právoplatnosti takého (v danom prípade preskúmaného) rozhodnutia.

Pokiaľ sa teda krajský súd zaoberal otázkou prednostného alebo neprednostného charakteru pohľadávky, ktorú žalobca v žalobe namietal, konal tak nad rámec svojho oprávnenia. Spôsob následného uplatnenia pohľadávky v reštrukturalizačnom alebo konkurznom konaní nie je a nemôže byť predmetom skúmania v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej. V správnom súdnictve súd nemá právomoc rozhodovať o postupe pri uplatňovaní a vymáhaní takej pohľadávky, lebo táto pôsobnosť patrí všeobecnému súdu vo veciach konkurzných.

Odvolací súd preto otázku, či ide i prednostnú pohľadávku alebo nie považoval pri posudzovaní zákonnosti rozhodnutia žalovanej za irelevantnú a z vyššie uvedených dôvodov aj odvolací súd považoval rozhodnutie žalovanej za zákonné a preto podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. rozsudok krajského súdu potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 224 ods. 1 v spojení s § 250k ods. 1 O.s.p. vzhľadom na neúspech žalobcu v tomto konaní.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31.januára 2012

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Dagmar Bartalská